



# SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์

ฉบับที่ ๕/๕๗

๒๘ ต.ค. - ๓ พ.ย.๕๖

## Peace and War : บทเรียนจากอดีตสู่อนาคต

ข้อพิพาทพรมแดนระหว่างประเทศ เมื่อถูกนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือศาลโลกนั้น เป็นสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจถึงกลไกแก้ไขความขัดแย้งร่วมกัน เพื่อนำมาใช้แก้ไขและยุติปัญหาที่เกิดขึ้น ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติต่อไป การเลือกปฏิบัติ / ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาสากลของศาลโลกจากการนำกรณีพิพาทขึ้นสู่ศาลหลายกรณีในอดีต น่าจะเป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์แก้ไขความขัดแย้งตามสถานการณ์ได้อย่างเป็นผล...

### บทบาทของศาลโลก : กรณีพิพาทระหว่างประเทศ

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ" (International Court of Justice : ICJ) หรือศาลโลก เป็นองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐต่อรัฐ และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่องค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การนำคดีความหรือข้อสงสัยต่างๆ ให้ศาลโลกพิจารณาสามารถเกิดขึ้นได้ ๒ กรณี คือ

๑. รัฐคู่ความทำความตกลงกันให้นำกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างกันขึ้นสู่การพิจารณาตัดสินโดยศาลโลก
๒. รัฐภาคีเป็นสมาชิกของสนธิสัญญา อนุสัญญา หรือความตกลงต่าง ๆ ซึ่งมีข้อบัญญัติไว้ว่าหากรัฐภาคีมีข้อสงสัยหรือข้อพิพาทระหว่างกัน ต้องให้ศาลโลกเป็นผู้วินิจฉัย ตีความ หรือตัดสิน

ในการวินิจฉัย ตีความ และพิจารณาคดีของศาลโลกนั้น จะใช้กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และหลักกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับของชาติที่มีอารยธรรมเป็นหลัก ส่วนระเบียบวิธีพิจารณาคดีของศาลโลกก็คล้ายคลึงกับศาลทั่วไป โดยคู่พิพาทแต่ละฝ่ายต่างมีผู้แทนของรัฐและทนายความ และเมื่อศาล

โลกตัดสินคดีความใดแล้วต้องถือว่าเป็นอันยุติ ไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกา แต่หากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตาม คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งสามารถร้องเรียนไปยังคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้พิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดย UN อาจเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกทำการคว่ำบาตรหรือดำเนินการด้วยมาตรการรุนแรงขึ้นเป็นลำดับกับประเทศที่ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลโลกได้

จนถึงปัจจุบันศาลโลกทำการตัดสินคดีพิพาทระหว่างรัฐบาลของประเทศต่างๆ มาแล้วหลายคดี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับปัญหาเขตแดน ปัญหาน่านน้ำ ปัญหาการแทรกแซงกิจการภายในจากประเทศอื่น เป็นต้น โดยในหลายๆ คดีที่ได้ทำการตัดสินมาแล้วนั้น ล้วนแล้วแต่มีประเทศที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์แตกต่างกันออกไป จนนำมาสู่ข้อเรียกร้องของการตัดสินในรูปแบบต่างๆ ดังที่จะนำเสนอตัวอย่างกรณีศึกษาตีความที่เคยนำขึ้นสู่ศาลโลก เพื่อพิจารณาและตัดสินคดีจบจนกระบวนการท้ายสุดที่ประเทศต่างๆ พยายามเรียกร้องเพื่อให้เป็นไปตามผลประโยชน์แห่งชาติของตน...





## ตัวอย่างกรณีศึกษาความขัดแย้งเรื่องเขตแดนทางทะเล "เกาะลิปาดัน" และเกาะลิกิตัน (Sipadan and Ligitan) : พื้นที่พิพาทระหว่างมาเลเซีย กับ อินโดนีเซีย

"ลิปาดัน" ตั้งอยู่ในรัฐ Sabah เขตปกครองของประเทศมาเลเซีย อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว ซึ่งเกาะใหญ่แห่งนี้แบ่งอาณาเขตการปกครองเป็นของ ๓ ประเทศคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และบรูไน

ก่อนหน้านั้น ทะเลสุลาเวสี ซึ่งเป็นที่ตั้งของเกาะ "ลิปาดัน" ไม่มีความสำคัญมากนัก ในทะเลนี้มีเกาะเล็กอยู่ ๒ แห่ง คือ เกาะลิปาดัน และ เกาะลิกิตัน ต่อมาเมื่อมีการค้นพบน้ำมันนอกชายฝั่ง ในปี ๒๕๑๒ มาเลเซียจึงประกาศว่า เกาะลิปาดันและเกาะลิกิตันนั้นเป็นของตน รวมทั้งทะเลสุลาเวสี แต่อินโดนีเซียไม่ยอม มาเลเซียจึงยื่นเรื่องขึ้นสู่ศาลโลกเพื่อให้ทำการตัดสิน หลังจากต่อสู้กันยาวนาน เมื่อ ๑๗ ธ.ค.๔๕ ศาลโลกก็พิพากษาให้มาเลเซียชนะ ซึ่งในคำตัดสินของศาลนี้มีสิ่งที่น่าสนใจคือศาลให้ความสำคัญกับการที่มาเลเซียได้สร้างกระโจมไฟบนเกาะลิปาดัน และบนเกาะลิกิตัน โดยศาลถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงอำนาจของรัฐบนพื้นที่นั้น ดังนั้น เมื่อมาเลเซียได้แผ่นดินเพิ่มขึ้นเป็นเกาะอีก ๒ เกาะแล้ว ก็เป็นผลให้ทะเลสุลาเวสีกลายเป็นของมาเลเซียไปด้วย จากนั้นมาเลเซีย ก็อนุญาตให้มีการสำรวจน้ำมันในทะเลนี้ทันที อินโดนีเซียจึงทำได้เพียงให้ผู้แทนของตนแสดงความยินดีต่อมาเลเซีย เพื่อแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการพิพากษาของศาลโลก ซึ่งไม่ใช่เพราะอินโดนีเซียเชื่อว่าเกาะทั้งสองเป็นของมาเลเซีย แต่เพราะอินโดนีเซียต้องการรักษาเสถียรภาพ สันติภาพ และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและภูมิภาคเป็นสำคัญ

## ตัวอย่างกรณีศึกษาความขัดแย้งบริเวณคาบสมุทร Bakassi : พื้นที่พิพาทระหว่าง แคมเมอรูนและไนจีเรีย

ข้อพิพาทด้านดินแดนระหว่างแคมเมอรูนและไนจีเรียบริเวณคาบสมุทร Bakassi ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำมัน จนนำไปสู่การสู้รบกันของทหารทั้งสองฝ่าย เมื่อกองกำลังของแคมเมอรูนเข้าไปในไนจีเรียและกวาดล้างหมู่บ้าน รวมทั้งสังหารชาวไนจีเรียเป็นจำนวนมาก ไนจีเรียจึงส่งกองกำลังเข้าไปยังเกาะ Diamant และ Jabane ของแคมเมอรูน บริเวณอ่าวกินี แคมเมอรูนก็ส่งกองกำลังเข้าไปในบริเวณดังกล่าวเช่นกัน หลังจากนั้น จึงได้มีความพยายามในการเจรจายุติความขัดแย้งดังกล่าวมาโดยตลอด แต่ทั้งสองฝ่ายก็ยังคงมีการปะทะกันและมีการเสริมกำลังทางทหารอยู่ตลอด จนเข้ามาสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยของศาลโลก

ที่ผ่านมาในคดีข้อพิพาทเขตแดนทางบกและทางทะเลระหว่างประเทศแคมเมอรูนกับไนจีเรียนั้น แคมเมอรูนเคยยื่นฟ้องต่อศาลโลกเมื่อปี ๒๕๓๗ และร้องขอให้ศาลโลกออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเมื่อเดือนมกราคมปี ๒๕๓๙ ซึ่งศาลโลกได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาเกี่ยวกับการคัดค้านเบื้องต้นของเขตอำนาจศาล (Preliminary Objection) เมื่อปี ๒๕๔๑ โดยไนจีเรียเป็นฝ่ายคัดค้าน

เขตอำนาจศาล และขอให้ศาลโลกตีความคำพิพากษาเกี่ยวกับการคัดค้านเขตอำนาจศาลปรากฏว่าศาลโลกไม่รับคำขอตีความของไนจีเรีย

ในเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ ศาลโลกมีคำวินิจฉัยว่าดินแดนที่มีการอ้างสิทธิทับซ้อนอยู่ในเขตอธิปไตยของแคมเมอรูน ซึ่งในช่วงแรกไนจีเรียได้ทำการทยอยส่งมอบพื้นที่ดังกล่าวให้แก่แคมเมอรูน และลดจำนวนกองกำลังตระเวนชายแดนลง ตลอดจนได้ถอนกำลังทหารทั้งหมดออกจากพื้นที่ในปี ๒๕๔๙ กระทั่งในปี ๒๕๕๐ สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างแคมเมอรูนและไนจีเรียกลับตึงเครียดขึ้นอีก เมื่อวุฒิสภาไนจีเรียประกาศยกเลิกความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการส่งมอบดินแดนบริเวณคาบสมุทร Bakassi ให้แก่แคมเมอรูน จึงทำให้เกิดความไม่พอใจและปะทะกันจนเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก กระทั่งในท้ายที่สุด ไนจีเรียจึงได้ส่งมอบดินแดนบริเวณคาบสมุทร Bakassi ทั้งหมดให้แก่แคมเมอรูน ในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๑ นับเป็นจุดสิ้นสุดของข้อพิพาทด้านดินแดนระหว่างทั้งสองประเทศ

แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการเคลื่อนไหวของประชาชนชาวไนจีเรียและกองกำลังติดอาวุธในพื้นที่ที่ไม่เห็นด้วยกับการส่งมอบดินแดนให้แก่แคมเมอรูนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลแคมเมอรูนทำได้เพียงจัดตั้งกองกำลังรักษาความมั่นคงขึ้นเพื่อรับมือกับกลุ่มกบฏในพื้นที่และเผชิญกับปัญหาดังกล่าว

### บทส่งท้าย

...ย้อนกลับมาทางปัญหาไทยและกัมพูชาจากการที่ศาลโลกนัดอ่านคำพิพากษาในวันที่ ๑๑ พ.ย.๕๖ ในประเด็นข้อพิพาทพรมแดนนั้น หลายหน่วยงานทางด้านความมั่นคงต่างคาดการณ์ถึงแนวโน้มคำตัดสินของศาลโลกที่สรุปได้ ๔ แนวทาง คือ ๑) ศาลโลกไม่มีอำนาจพิจารณาคดีหรือมีอำนาจ แต่ไม่มีเหตุที่จะต้องตีความ ๒) ขอบเขตเป็นไปตามเส้นเขตแดนบนแผนที่ ๑ : ๒๐๐,๐๐๐ ซึ่งเป็นไปตามคำฟ้องของกัมพูชา ๓) บริเวณใกล้เคียงปราสาทพระวิหารเป็นไปตามเส้นที่กำหนด ตามมติกรม. ของไทย เมื่อปี ๒๕๐๕ ๔) อาจพิจารณาออกมามากมาย โดยให้ไทยและกัมพูชาทำความตกลงร่วมกัน

เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะส่งผลต่อนโยบายความมั่นคงภายในและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ซึ่งท้ายที่สุด ไม่ว่าผลการตัดสินหรือประเทศคู่พิพาทจะมีปฏิกิริยาเช่นใด บทเรียนกรณีพิพาทระหว่างประเทศในอดีตที่ผ่านมา อาจเป็นกลไกหรือเครื่องมือหนึ่ง ที่อาจนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อหาแนวทางสันติที่เหมาะสม ทุกฝ่ายพึงพอใจในลักษณะ win - win และไม่เกิดการสูญเสียใดๆ ภายใต้อผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ...

### ข้อมูลอ้างอิง:

- <http://ndmt.multiply.com/journal/item/148>
- <http://www.koratdiveclub.com/artical/sipadan.htm>
- <http://apdforum.com/th/article/rmiap/articles/online/features/2012/08/30/korea-japan-tension>